

EROINA DE LA JIU PE PĂMÂNTUL MOLDOVEI

Maria Ioniță

Operă a sculptorului Mățăoanu, statuia ridicată în anul 1925 la intrarea în orașul Slatina amintește generațiilor de azi și va aminti celor viitoare de jertfa unei fete care, la numai 23 de ani, a căzut vitejește luptând pentru apărarea pământului strămoșesc și încununarea dorinței legitime a poporului român de desăvârșire a unității sale naționale.

Ecaterina Teodoroiu, pe adevăratul său nume Cătălina Teodoroiu, s-a născut la 14 ianuarie 1894¹ într-o familie numeroasă de țărani din comuna Vădeni de lângă Târgu-Jiu, județul Gorj. Condițiile materiale modeste ale părinților ce trebuiau să asigure existența a încă șase copii, au făcut-o pe Cătălina, deși isteată și dornică de învățătură, să nu poată urma decât cu greu, cu întreruperi, cursurile școlii primare în comuna natală. Dând dovadă însă, încă de timpuriu de o voință și o dârzenie rar întâlnite, care parcă încercau să-i suplinească fragilitatea și aparenta lipsă a forței fizice, ea reușește să-și continue studiile, înscriindu-se la București într-un gimnaziu-internat unde obține o bursă prin concurs². Începea astfel să prindă contur un vis nutrit încă din copilărie: acela de a deveni învățătoare și întorcându-se în Vădenii Gorjului să modeleze mințile și inimile tinerelor vlăstare în spiritul sentimentelor patriotice ce o înflăcărau - dragostea de țară, mândrie pentru trecutul ei glorios, hotărârea de a o apăra la nevoie.

Dar evenimentele anului 1916 - intrarea României în prima conflagrație mondială - îi schimbă complet cursul vieții. Întorcându-se acasă după ce școala pe care o urma își sistează cursurile, Ecaterina Teodoroiu continuă aici o activitate începută încă de la București - aceea de cercetașă. Se transferă în organizația locală de cercetași din Tg. Jiu "Domnul Tudor"³, participând alături de tovarășii săi, cu însuflețire și curaj la toate acțiunile destinate să sprijine operațiunile militare desfășurate de armata română care intrase în Transilvania. Deși sarcina primită de ea și de grupa de cercetași pe care o comanda, aceea de a îngriji răniții ce începuseră să sosească deja la spitalul din Tg. Jiu, nu era deloc ușoară, Cătălina nu se mulțumește cu atât, dorind să facă mai mult pentru țară. Se oferă voluntară pentru a însoți ambulanțele sanitare plecate spre linia frontului să aducă răniții⁴ trecând în Transilvania și oprindu-se de fiecare dată la Regimentul 18 Gorj în care lupta unul din cei trei frați ai ei încorporați, Nicolae⁵. Într-una din aceste misiuni, la începutul lui octombrie 1916, pe când îngrijea răniții în defileul Jiului este remarcată, pentru curajul și devotamentul cu care își făcea datoria, de către generalul Ion Dragalina, comandant al trupelor de la Cerna, aflat în inspecție pe front. Uimit de hotărârea ce se degaja din întreaga ființă a fetei micuțe și firave care nu pregeta să înfrunte frigul și privațiunile vieții de campanie pentru a-și servi țara, îi dăruiește mantaua sa, văzând în ea o adevărată eroină⁶, titlu pe care și-l va cuceri cu prisosință prin activitatea-i viitoare.

În condițiile ofensivei armatei germane, care datorită superiorității numerice și a unei mai bune înarmări reușește să cucerească întreaga parte muntoasă a Olteniei are

<http://www.cimec.ro> / <http://www.muzeuvaslui.ro>

loc, la 14/27 octombrie 1916 epopeea eroică a apărării orașului Tg, Jiu. Ecaterina Teodoroiu ia parte, în fruntea grupei sale de cercetași, alături de populația orașului - bătrâni, femei, copii și chiar răniți mai puțin grav aflați în spitalul din localitate, la luptele crâncene pentru apărarea podului de peste Jiu, dovedind calitățile unui adevărat ostaș.

Aflând vestea morții unuia din frați ia hotărârea să se înroleze în armată pentru a-l răzbuna și a contribui cu arma în mână la eliberarea comunei natale - Vădeni, care fusese între timp ocupată de nemți. Pentru început se alătură Regimentului 18 Gorj în care activa ca sergent-instructor Nicolae Teodoroiu⁷. După căderea vitejească a acestuia în cursul apărării comunei Sâmbotin, la SV de Bumbești⁸, Ecaterina se prezintă la comandantul Brigăzii 22 infanterie cerând să fie încadrată oficial în armată în locul fratelui mort, în Compania a 8-a, batalionul 2 al Regimentului 18 Gorj⁹. Deși considerată inițial ca nefirească, cererea îi este admisă, tânăra fată constituind, așa cum mărturiseau mai târziu ex camarazii de arme "un adevărat exemplu eroic pentru soldați, cu care a îndurat toate greutățile și de care nu s-a despărțit nici un moment, chiar când compania pornea la asaltul cu baioneta"¹⁰.

Într-una din încăleșările sângeroase de la începutul lui noiembrie 1916, având drept scop oprirea înaintării germane spre Muntenia, ea este luată prizonieră și deși rănită la un picior în cursul tentativei reușite de evadare participă la luptele grele din localitatea Tântăreni și din apropierea gării Filiași. Nu numai că își însoțește regimentul mânuind arma ca un bun soldat, dar se ocupă în același timp de îngrijirea răniților, contribuind prin conduita personală la ridicarea moralului și însuflețirea ostașilor. Abia când schizele unui obuz explodat în apropiere o rănesc grav la ambele picioare, doborând-o la pământ, Ecaterina Teodoroiu își părăsește compania¹¹.

Este transportată mai întâi la spitalul din Craiova unde i se extrag gloanțele¹² și apoi la București, iar în momentul evacuării capitalei la vestea apropierei armatei germane este trimisă cu trenul militar la un spital de campanie din Iași. În convalescență fiind și simțind nevoia să se facă utilă ajută la îngrijirea răniților, îi îmbărbătează alinându-le suferințele, le citește scrisorile primite de la familie celor ce nu o puteau face singuri. Este stăpânită permanent de dorința, pe care nu va pregeta să o transforme în faptă, de a se întoarce în linia întâi și a contribui cu toate forțele sale la salvarea țării cotropită de dușmani. Aceleași sentimente patriotice le insuflă și celor din jur care se simt puternici, gata de luptă, ascultându-i cuvintele. Așa cum relatează în amintirile sale un fost elev ofițer de la școala militară din Iași, Popescu Constantin, întâlnirea cu eroina, în ianuarie 1917 a produs asupra viitorilor ofițeri o puternică impresie, căci: "deși tânără, se vedea că avea suflet mare... parcă trecuse prin noi același fior electric și eram înțeleși de cele ce suntem și ce trebuie să facem"¹³.

Recunoscându-i-se meritele dovedite atât în spatele frontului, cât mai ales pe front i se conferă în ianuarie 1917 titlul de sublocotenent onorific¹⁴ și medalia "Virtutea cercetășească" de aur¹⁵. Iar printr-un înalt decret din 10/23 martie 1917 se menționa că se acordă medalia "Virtutea Militară" de război. clasa a II-a "D^{rei} Teodoriu

Ecaterina, din legiunea de cercetași DOMNUL TUDOR pentru vitejia și devotamentul ce a arătat pe câmpul de luptă, s-a distins în toate luptele ce Regimentul 18 infanterie a dat cu începere de la 16 octombrie 1916, dând probe de vădită vitejie mai ales în luptele ce s-au dat la 6 noiembrie 1916, în apropiere de Filiași. A fost rănită de un obuz la ambele picioare”¹⁶.

După vindecarea completă a rănilor, ea cere să fie trimisă din nou pe front. Este încorporată în Regimentul 43/59 Lupeni din Divizia XI, al cărei comandant, colonelul Jipa o repartizează la compania a 7-a¹⁷. Aici îl reîntâlnește, comandant de pluton, pe sublocotenentul Gheorghe Pănoiu, pe care îl cunoscuse în spitalul de la Iași și cu care se va logodi.

În toată perioada de refacere a armatei române, din iarna și primăvara lui 1917, Ecaterina Teodoroiu se dovedește deosebit de activă atât în acțiunea de îngrijire și salvare a soldaților bolnavi de tifos exantematic, cât și în obținerea și aducerea de medicamente, alimente și echipamente pentru soldații din unitatea sa. Mai mult, după cum afirma comandantul regimentului, chiar banii care-i primea drept soldă “nu-i cheltuia pentru ea decât foarte puțini, fiind și foarte sobră, ajuta soldații ridicându-le traiul cu ce se putea cumpăra în acele timpuri”¹⁸. Ea se preocupă în mod deosebit și de instrucția împreună cu trupa, cerută de noile metode de luptă și necesare în vederea susținerii operațiunilor militare destinate apărării Moldovei, singura parte a țării rămasă liberă.

În ultima etapă a mării bătălii de la Mărășești, în partea a doua a lunii august 1917, se înscriu și luptele crâncene din sectorul Muncelul la care participă împreună cu întreg regimentul Ecaterina Teodoroiu. Batalionul său primește ordin să cucerească muchia Dealului Secului care era ocupată de inamic. Acțiunea anunțându-se deosebit de periculoasă, atât comandantul cât și camarazii încearcă s-o convingă, fără rezultat, să se rezume numai la îngrijirea răniților.

În seara zilei de 22 august/4 septembrie 1917 și în primele ore ale nopții care i-au urmat, inamicul dezlănțuie prin surprindere un foc viu de artilerie asupra pozițiilor Regimentului 43/59 Lupeni. Văzând panica creată de atacul dușman în rândul tovarășilor săi de luptă, cu înflăcărarea și curajul care-i marcaseră întreaga viață, Ecaterina Teodoroiu se așează în fruntea plutonului și, cu arma ridicată deasupra capului îi îndeamnă pe soldați: “Înainte băieți, nu vă lăsați, sunteți cu mine!” În aceeași clipă însă două gloanțe dușmane o doboară la pământ, provocându-i moartea¹⁹. Citând-o prin ordin de zi pe regiment la 24 august/6 septembrie 1917, colonelul Constantin Pompoiu amintea soldaților faptele de arme ale Ecaterinei Teodoroiu a cărei comportament, până în ultima clipă fusese un exemplu de ales patriotism: “Pildă rară a unui cald entuziasm, unit cu cea mai stăruitoare energie... Ecaterina Teodoroiu... și-a dat viața cu simplitatea eroismului adevărat, nu pentru a obține apoteoză de vorbă, ci pentru că așa cerea inima ei, pentru că așa credea sufletul ei că i se împlinește datoria vieții”²⁰

În iunie 1921, cu ocazia sărbătoririi centenarului revoluției conduse de Tudor Vladimirescu. la inițiativa locuitorilor Goriului. osemintele Ecaterinei Teodoroiu

erau mutate din pământul Moldovei pe care-l udase cu sângele ei, în mormântul-monument ridicat în centrul orașului Tg. Jiu, realizare a sculptoriței Milița Petrașcu. Înainte de plecarea trenului mortuar din gara Focșani, reprezentantul autorităților civile locale preciza într-o emoționantă cuvântare că: “Dacă n-ar fi ordin superior, nu ne-ați fi putut-o răpi, căci dacă prin naștere este gorjancă, prin moartea ei eroică ne aparține, sângele ei amestecându-se cu pământul județului nostru”²¹. Ceremonia reînhumării avea loc la 9 iunie 1921 după ce locuitorii întregii țări, de la Focșani la București și Tg. Jiu²² dăduseră onorul rămășițelor pământești ale eroinei depuse într-un sicriu turnat din oțelul unor tunuri capturate de la inamic²³ și îmbrăcat în tricolor.

Era un ultim și pios omagiu adus “Eroinei de la Jiu”

NOTE

- ¹ Ioan I. Manoliu, *“Cătălina Teodoroiu, viteaza de la Jiu”*, Craiova, /1940/, p. 13.
- ² Elsa Grozea, *Sublocotenentul Ecaterina Teodoroiu*, București, 1967, pp. 14-15.
- ³ * * * *“Eroina de la Jii. Fecioara sublocotenent Ecaterina Teodoroiu”* în CEN, Organ al Societății Mormintelor eroilor și al filialei gl. Dragalina, anul II, nr. 2-5, febr.-mai 1921, p. 29.
- ⁴ Elsa Grozea, *op. cit.*, p. 17.
- ⁵ * * * *“Eroina de la Jii. Fecioara sublocotenent Ecaterina Teodoroiu”* în “C.E.N.”, anul II, nr. 2-5, febr.-mai 1921, p. 29.
- ⁶ Elsa Grozea, *op. cit.*, p. 19.
- ⁷ * * * *“Eroina de la Jii. Fecioara sublocotenent Ecaterina Teodoroiu”* în “C.E.N.”, anul II, nr. 2-5, febr.-mai, 1921, p. 29.
- ⁸ Grozea, Elsa, *op. cit.*, p. 21.
- ⁹ Idem, p. 23.
- ¹⁰ * * * *“Eroina de la Jii. Fecioara sublocotenent Ecaterina Teodoroiu”* în “C.E.N.”, anul II, nr. 2-5, febr.-mai, 1921, p. 29.
- ¹¹ Elsa Grozea, *op. cit.*, p. 27.
- ¹² Ioan I. Manoliu, *op. cit.*, p. 134.
- ¹³ Constantin Popescu, locotenent *“Amintiri din război. Ecaterina Teodoroiu la Școala militară din Iași”* în “C.E.N.”, anul III, nr. 3, iunie, 1922, p. 3.
- ¹⁴ Elsa Grozea, *op. cit.*, p. 30.
- ¹⁵ Idem, p. 40.
- ¹⁶ *“Monitorul Oastei”*, nr. 29 din 17 martie 1917, p. 555.
- ¹⁷ Elsa Grozea, *op. cit.*, p. 34.
- ¹⁸ Idem, p. 37.
- ¹⁹ Idem, p. 53.
- ²⁰ * * * *“Eroina de la Jii. Fecioara sublocotenent Ecaterina Teodoroiu”* în

“C.E.N.”, anul II, nr. 2-5 febr.-mai, 1921, p. 30.

²¹ Elsa Grozea, *op. cit.*, p. 60.

²² * * * “*Eroina de la Jii. Fecioara sublocotenent Ecaterina Toedoroiu*” în “C.E.N.”, anul II, nr. 2-5, febr.-mai, 1921, pp. 49-52, 48.

²³ Idem, p. 30.